

Valtuustoaloite / Yksityisten perintätoimistojen käytön lopettaminen julkisyhteisöjen palvelumaksujen perinnässä, valtuutettu Katja Hänninen, Raahen vasemmistoliiton valtuustoryhmä

Kaupunginhallitus 24.01.2022 § 29

756/00.01.04/2021

Valmistelija Talousjohtaja Päivi Määttä

Valtuutettu Katja Hännisen esittämä Raahen vasemmistoliiton valtuustoryhmän valtuustoaloite 25.1.2021:

Yksityisten perintätoimistojen käytön lopettaminen julkisyhteisöjen palvelumaksujen perinnässä Raahen kaupungissa ja Raahen seudun hyvinvointikuntyayhtymässä.

Julkisten palveluiden asiakasmaksuja, kuten terveyskeskusmaksuja, lasten päivähoitomaksu- ja sekä hammaslääkärimaksuja, joudutaan usein perimään talousvaikeuksiin joutuneilta ihmisiltä. Perittävien joukossa on opiskelijoita, työttömiä, työttömiksi joutuneita yrittäjiä, pienituloisia eläkeläisiä, elatusvelvollisia ja muita ihmisiä, joiden perusturva on heikko.

Moni kunta ja kaupunki on valitettavasti ulkoistanut laskujensa perinnän yksityisille perintätoimistoille. Asiakkaan näkökulmasta joustavuus kärsii, jos lasku lähtee heti eräpäivän jälkeen automaattisesti perintätoimistolle, eikä velalliselle aiheutuvaa kokonaisrasitusta huomioida.

Terveystenhoito maksut eivät saa vaarantaa potilaan terveydenhoidon jatkuvuutta. Laki mahdollistaa maksuaikasuunnitelmat, huojennukset ja jopa maksujen poistot, jos laskutus uhkaa potilaan/asiakkaan toimeentuloa. Kuitenkin moni pienituloinen on jättänyt hoidot ja käynnit kesken, koska ei ole ollut varaa maksaa asiakasmaksuja, eikä huojennusmahdollisuudesta ole kerrottu, vaikka laki näin velvoittaa.

Perintätoimistojen käyttö on johtanut myös kohtuuttomiin kuluihin, kun jopa muutamien senttien viivästyskorkojen perintä on siirretty perintätoimistolle. Perintäkulut määräytyvät usein automaattisesti enimmäismäärien mukaan ja nousevat suhteessa perittävään summaan niin suuriksi, että laskuttajan osuus tuloista jää olemattoman pieneksi. Lopputuloksena perintätoimistot hyötyvät, mutta kunnalle voi tulojen sijaan koitua lisämenoja kasvaneina sosiaalikulkuina. Kyseessä on siten tulonsiirto kunnilta perintätoimistoille.

Tieto siitä, että velkaa on lyhennetty tai maksettu suoraan velkojalle, ei välity perintätoimistolle. Velallinen ei voi myöskään itse ohittaa perintätoimistoa ja anoa velkojen siirtämistä suoraan ulosottomiehelle. Monessa tapauksessa olisi kuitenkin sekä kunnan että velallisen etu, että kunnat laittaisivat vähävaraisten ihmisten velat suoraan ulosottoon ilman välikätenä toimivaa perintätoimistoa.

Kaiken lisäksi saattaa olla jopa laitonta tai vähintäänkin lain kirjaimen venyttämistä käyttää perintäyhtiötä julkisyhteisöjen palvelumaksujen perinnässä, koska suoraan ulosottokelpoisiin julkismaksuihin ei saa tulla perintäkuluja.

Perintäkuluista pitää muutoinkin aina löytyä tosite eli peruste mihin se perustuu. Joten jos on nollasopimus niin perintäkuluille ei ole perustetta. Ongelma on, että asiakas ei välttämättä tätä tiedä, eikä siksi osaa asiaa myöskään kiistää/kyseenalaistaa, vaan maksaa lainvastaisia maksuja. Mutta, jos joku kiistää perintäkulut, jotka todettaisiin lainvastaisiksi, niin myös toimeksiantanut taho voi joutua vahingonkorvausvelvolliseksi.

Esitämme, että Raahen kaupunki ja Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä lopettavat julkisten palveluiden asiakasmaksujen ulkoistamisen yksityisille perintätoimistoille, jottei ihmisten ahdinko perinnän seurauksena syvene entisestään. Kaupungin tulisi myös selvittää kuinka paljon välillisiä kustannuksia kaupungille ja kuntayhtymälle syntyy yksityisten perintätoimistojen käytön seurauksena. Haluamme myös selvityksen siitä, onko kaupungilla ja kuntayhtymällä käytössä ns. nollasopimus käyttämänsä perintätoimiston kanssa ja kuinka julkisyhteisö varmistaa sen, ettei perintätoimistot peri asiakkailta lainvastaisia maksuja.

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymän yhtymähallituksen vastaus 25.8.2021:

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä on jättänyt 25.1.2021 valtuustoaloitteen, jossa esitetään, että Raahen kaupunki ja Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä lopettaisivat julkisten asiakasmaksujen ulkoistamisen yksityisille perintätoimistoille. Toinen asiaan liittyvä valtuustoaloite on jätetty 26.4.2021, jossa valtuutetut Sari Niemelä ja Jaana Hautamäki esittävät, että on selvitettävä mahdollisuutta luopua perintäyhtiöiden käytöstä ja hoitaa itse saatavien perintä.

Asiakkaan ottaessa yhteyttä maksuvaikeuksissa, hyvinvointikuntayhtymästä myönnetään joustavasti saataville korotonta maksuaikaa siirtämällä eräpäivää, jolloin saatava ei lähde ns. maksumuistutuspalveluun Intrumille. Yhteydenottoja eräpäiväsiirroista on useita päivittäin. Edellytyksenä eräpäiväsiirrolle on, että asiakas ottaa yhteyttä ennen eräpäivää ja maksuhistoriasta voidaan todeta, että asiakas on pyrkinyt hoitamaan maksunsa ajoissa.

Uudistetun 1.7.2021 voimaan tulleen asiakasmaksulain myötä laajennettiin terveystalvelujen maksuttomuutta sekä kohtuullistettiin maksuja. Lisäksi 1.1.2022 voimaan tulevan maksukattouudistuksen myötä lisätään maksukattoa kerryttäväksi maksuiksi mm. suun terveydenhuollosta perittävät maksut tutkimuksesta ja hoidosta hammasteknisiä kuluja lukuun ottamatta. Maksukaton ylittymisen jälkeen maksukattoon sisältyvät palvelut ovat maksuttomia asianomaisen kalenterivuoden loppuun. Uudessa laissa korostetaan lisäksi maksujen huojentamisen ensisijaisuutta suhteessa toimeentulotukeen ja

veloitetaan tiedottamaan maksujen alentamisesta ja perimättä jättämisestä (lisätietoa: <https://www.ras.fi/maksujen-alentaminen>). Viimeisen vuoden aikana asiakasmaksuihin ja palveluseteleihin on tehty maksualennus- tai maksuvapautuspäätöksiä n. 100 kpl.

Perintäyhtiön käytön nettokustannukset hyvinvointikuntayhtymälle ovat n. 7 000 euroa/vuosi. Ajanjaksolla 1.5.2020 – 30.4.2021 saatavia oli vireillä 14 541 kpl, joissa asiakkuuksia 1634 asiakasta. Saatavan keskikoko oli 45 euroa ja onnistumisprosentti 54 %. Pääomaa oli perittävänä yhteensä 660 585 euroa, joka oli 12 % asiakkaiden yhteensä perinnässä olevasta pääomasta.

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymällä ja Intrum Justitia Oy:llä on pitkä yhteistyö. Intrum toimii hyvän perintätavan mukaisesti ja noudattaa toiminnassaan perintälakia ja muuta lainsäädäntöä. Toimintamallit on koettu hyväksi ja it-ratkaisut toimivat Intrumin järjestelmien kanssa. Oman henkilöstön palkkaaminen perintätoimeen ylittäisi moninkertaisesti ostetun palvelun kustannuksen. Perintä vaatii paljon alan erikoisosaamista, joka toisi epävarmuutta rekrytoinnin onnistumiseen. Lisäksi palvelujen siirtyessä vuonna 2023 soteuudistuksen myötä hyvinvointialueille ja sitä seuraava toimintojen yhtenäistäminen huomioiden, ei resurssien kohdentamista perinnän toimintatapamuutokseen pidetä aiheellisena ja yhteenvetona sekä toiminnallisesti että taloudellisesti ei nähdä tarvetta muuttaa käytäntöä.

Talousjohtaja Päivi Määtän vastaus 30.12.2021:

Raahen kaupunki on solminut yhteistyösopimuksen perintäpalvelusta Intrum Justitia Oy:n (jäljempänä Intrum) kanssa vuoden 2003 alusta lukien, joten Raahen kaupungilla ja Intrumilla on pitkä yhteistyö. Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä on antanut aloitteeseen vastauksen omalta osaltaan.

Raahen kaupunki ei maksa varsinaisesta perintäpalvelusta Intrumille. Jälkiperinnän osalta Intrum on voinut vähentää 30 prosentin provision jälkiperinnän tilityksistä vuoden 2021 loppuun saakka. Tämä provisio poistuu vuoden 2022 alusta lukien. Vuonna 2020 jälkiperinnän provisiot olivat 5 531 euroa ja vuonna 2021 ne olivat 4 268 euroa. Jälkiperintä tarkoittaa pitkään perinnässä olevien velkojen, ja pääsääntöisesti luottotappioksi kirjattujen saatavien perintää. Intrum toimii suoraan ulosottokelpoisen kaupungin toimeksiannon/saatavan teknisenä välittäjänä eli siirtää kaupungin julkisia saatavia ulosottoon oman järjestelmänsä välityksellä ja tarjoaa näin kaupungille sähköisen väylän hakemusten siirtämiseksi ulosottoon. Perintäyhtiön rooli teknisenä välittäjänä on mahdollista.

Perinnän hoitaminen omana työnä vaatisi arviolta yhden henkilön lisäresurssin sekä toimintaan liittyvät hallinnolliset kulut sekä perintää hoitavan henkilön ajantasaisen koulutuksen ja ammattitaidon ylläpitämisen. Nyt Intrum toimii kaupungille perintäasioiden asiantuntijana. Oma toiminta vaatisi myös kaupungin omien järjestelmien

kehittämistä, jotta prosessi saataisiin automaattiseksi. Esim. ulosottohakemukset on toimitettava nykyisin sähköisesti. Nykyisessä toimintamallissa it-ratkaisut toimivat Intrumin järjestelmien kanssa. Toimintamalli sisältää verkkopalvelun, jonka avulla toimeksiannot ja tiedonvälitys toimivat sujuvasti. Lisäksi kaupungilla on käytettävissä Intrumin maksuton lakimiehen puhelinneuvontapalvelu koskien perintämenettelyä ja perintälainsäädännönpiiriin kuuluvia asioita. Omana toimintana hoidettaessa kustannusarvio on noin 50 000 – 60 000 euroa vuodessa.

Näkemyksemme mukaan, Intrum toimii hyvän perintätavan mukaisesti ja noudattaa toiminnassaan perintälakia, joka säätelee tarkasti kuntien perimien suoraan ulosottokelpoisten saatavien perintää ja perinnän kuluja. Kaupunkiin ei ole oltu yhteydessä sellaisista tapauksista, joissa Intrum olisi toiminut vastoin lainsäädäntöä tai hyvän perintätavan vastaisesti. Mikäli ko. tapauksia tulisi tietoomme, tulemme selvittämään tilanteen tapauskohtaisesti perusteellisesti. Intrumilla on oikeus vaatia velalliselta lain mukaisia perintä- ja oikeudenkäyntikuluja korkoineen. Käsityksemme mukaan velallisilta ei peritä tämän ylittäviä lisämaksuja. Saamamme tiedon mukaan Intrum ottaa huomioon maksuvaikeuksiin joutuneet asiakkaat sekä sopii tarvittaessa joustavia maksusopimuksia ja näin edesauttaa velallisia selviämään velvoitteistaan.

Yhteenvetona todetaan, ettei Raahen kaupungin perintäasioiden hoitamista ole järkevää ottaa omaksi toiminnaksi, koska nykyinen toimintamalli on koettu hyväksi ja toimivaksi toimintatavaksi. Omana toimintana se tulisi merkittävästi kalliimmaksi. Arviota oman toiminnan tehokkuudesta tai tehostomuudesta suhteessa nykyiseen toimintamalliin on vaikea/mahdotonta arvioida. Riski liittyisi myös rekrytoinnin onnistumiseen, sillä perintäasioiden hoitaminen vaatii paljon alan erityisosaamista ja lainsäädännön tuntemista, johon ammattimainen perintätoimisto on erikoistunut. Vaikka perintä hoidettaisiinkin kaupungin omana toimintana, ei velallinen välty viivästyskoroilta. Käsityksemme mukaan myöskin kaikkien muiden perintäkulujen poistaminen olisi epäoikeudenmukaista niitä kohtaan, jotka hoitavat maksunsa ajallaan. Raahen kaupungin asiakkaalla on aina mahdollisuus sopia laskulleen maksuaikaa suoraan kaupungin kanssa, jolloin lasku ei etene perintään ja asiakkaan lisäkustannukseksi tulee vain viivästyskorko.

Esittelijä Kaupunginjohtaja Nurkkala Ari

Päätösesitys Esitetään kaupunginvaltuustolle:

Annetaan valtuustoaloitteeseen Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymän yhtymähallituksen ja talousjohtaja Päivi Määtän valmistelemat vastaukset.

Todetaan asia aloitteena loppuun käsitellyksi.

Päätös Hyväksyi esityksen.